

La meva declaració

Lolita Bosch

L'any 1999 vaig assessorar una tesi a la Universidad del Claustro de Sor Juana de la Ciutat de Mèxic. El tema era l'escriptor americà J.D. Salinger i vaig col·laborar en la revisió del projecte perquè a mi, com a tants i tants lectors, em fascinen el textos de Salinger i, a estones, em fascina també el seu personatge. O el no personatge, hauria de dir. La seva absència. Avui, després de la seva mort, que va ser també la seva aparició: absència doble.

Des d'aleshores no he tornat a assessorar cap més tesi. Ho vaig intentar amb un treball sobre la literatura de terror mexicana, però vaig fracassar. En aquells dies ningú no m'interessava tant com en Salinger, i la seva obsessió va ser la meua. Feia vint anys que ningú no en sabia res. I faltava encara un temps perquè el diari El País comprés una foto que li va fer una periodista dels Estats Units en una estafeta de correu gairebé de la frontera amb Canadà.

La imatge: un Salinger envellit, murri i enfadat que alçava el braç esquerre bé per tapar-se la cara, bé per donar un cop de puny a la fotografia. Però aquell seu intent de desaparèixer va aconseguir que el veiéssim una mica més del que l'hauríem vist si s'hagués quedat quiet. I milers de lectors, escriptors, crítics i fans d'arreu del món van retallar aquella pàgina del diari per penjar-la a casa seva. Era el nostre trofeu: vint anys més tard, encara teníem un retrat d'en Salinger.

Seguia viu.

Aleshores, encara seguia viu.

I ara em mira mentre escric això i explico que abans ens ho havíem llegit tot. Els seus *9 contes*, el seu *Vigilant del camp de sègol*, el *Levantad carpinteros la viga del tejado*, el seu *Fannie & Zoey* i el seu increïble *Seymour: una introducción*. Que acabava amb la veu del narrador dient-nos que voldria seguir explicant-nos la novel·la però que havia de marxar: acabava de sonar un timbre i havia de tornar a classe. Això és tot. No hi ha més llibres. La seva filla va escriure un text insuportable sobre els inconvenients de ser filla d'un geni. I algunes amants i alguns amics van voler publicar les seves cartes. Però l'agent de Salinger ho va evitar tot. I més enllà del llibre pessimista de la filla i l'esquiva fotografia que tinc penjada al meu davant, no n'havíem tornat a saber res.

D'això en feia 40 anys.

Tot i que sospitàvem que vivia a New Hampshire, que seguia escrivint i que el món on vivíem era un lloc que l'agredia, contra el que combatia i en el que hi sentia por. Sospitàvem que era un home ferit.

El seu germà havia mort a la guerra i ell mai no es va sobreposar a aquella pèrdua. El trobava a faltar en els seus escrits i el revivia per demanar-li perdó per no haver mort en el seu lloc. Se sentia dolgut en el seu orgull de soldat. En la seva creença en una jerarquia absoluta. Ho veiem en contes

com ara *Un día perfecto para el pez banana* on s'hi suïcida un soldat. I sabem què li feia mal: va participar al desembarcament de Normandia, va patir estrès post traumàtic i va veure morir el seu germà. En acabar la guerra es va casar amb una infermera francesa, de qui més tard se'n va divorciar per casar-se novament als Estats Units i, poc a poc, allunyar-se de la seva família, recloure's en sí mateix, empassar-se amb parsimònia la culpa i buscar refugi en el budisme zen.

Però cap d'aquelles decisions va protegir-lo. L'any 1951 havia publicat *El vigilante del camp de sègol*, novel·la mítica entre els lectors d'arreu del món, que narra les aventures que viu Holden Caulfield durant els dies que s'escapa de l'escola i viatja a Nova York. I amb aquell llibre va activar algun mecanisme que era, precisament, el que la meua alumna de la Universidad del Claustro de Sor Juana pretenia entendre. Però no ho va aconseguir. Ningú no ha sabut dir mai, amb certesa, com s'ho va fer Salinger per fer que milions d'adolescents i també tots nosaltres, adults, lectors rendits, ens sentíssim compresos. I tot i així: més enllà d'haver sabut captar les contradiccions i la llunyania de l'adolescència, J.D. Salinger va fer també alguna cosa contra la qual no estava preparat. O al contrari: alguna cosa que li va permetre, finalment, desaparèixer. Fa de mal dir. Però Holden Caulfield es va convertir en l'heroi anònim dels incompresos. I quan el 8 de desembre de 1980 Mark Chapman es va acostar a John Lennon pel darrere i li va cridar *Mister Lennon!* per pegar-li un tret mirant-lo als ulls, duia un sol objecte al damunt: un exemplar de *El vigilante en el camp de sègol* que havia comprat aquell mateix matí i en el qual hi havia escrit: *Aquesta és la meua declaració*. I aleshores va seguir a Lennon pel Central Park, va cridar el seu nom i va disparar-li cinc trets mirant-lo als ulls. Llavors va seure al costat del Beatle moribund i va llegir el llibre de Salinger fins que va arribar la policia per detenir-lo a ell i una ambulància per endur-se a Lennon a l'Hospital Roosevelt, on va morir set minuts després d'haver-hi arribat.

I aquella fou la sentència definitiva per un món que s'acabava, per tancar a Mark Chapman en el correccional d'Attica –on, com que havia comès un "delicte inusual" encara s'hi està, tot i haver pagat la condemna de vint anys que li fou imposada– i perquè Salinger desaparegués. Però tot plegat no va evitar que des de llavors es resseguís l'estela del seu llibre estrany i se'n trobessin exemplars als calaixos de diversos assassins en sèrie que des d'aleshores han sacsejat la societat americana. I tampoc va evitar que nosaltres plantéssim un mite: després de l'assassinat de Lennon, tots volíem saber què amagava J.D. Salinger, si havia seguit escrivint i si algun dia podríem llegir-lo.

Quant temps li quedava de vida. Si algú se l'estimava.